

בית הבחירה למאירי מסכת קידושין דף ה עמוד ב

עיקר קדושי כסף הוא שיהא האיש נותן לאשה כסף או שוה כסף ויאמר לה הרי את מקדשת לי או הרי את מאורסת לי או הרי את לי לאינתו ואין צריך לומר בדבר זה אלא שהלשון מבורר יותר בכך כמו שהתבאר אבל אם נתנה היא ואמרה לו הריני מקדשת לך אין זה כלום **נתן היא ואמרה היא** ר"ל הריני מקדשת לך בכסף זה שנתת לי הרי הן קדושי ספק וחוששין מדרבנן ואף על פי שספק תורה הוא שהרי עקר **הספק הוא בכי יקח אם רוצה לומר נתינה לחודה או נתינה ואמירה** מכל מקום אף הספקות של תורה אין איסורן אלא מדברי סופרים וכן כתבו גדולי המחברים ומכל מקום יש מפרשים בזו שספק סופרים הוא ומכל מקום אם של תורה או של סופרים קדושי ספק הם ומקצת מפרשים כתבו דוקא בשאין מדבר עמה על עסקי קדושה הא אם היה מדבר עמה על עסקי קדושה קדושי ודאי הם דלא גרע מהיה מדבר עמה על עסקי קדושה ינתן לה ולא פירש ר"ל ששתקו שניהם שהיא מקדשת ויפה כתבו ואף על פי שראיתי חולקים עליהם לומר דגרע וגרע מפני שבזו הם סומכים על אמירתה אין זה כלום שמאחר שאין אנו צריכים לאמירתה דבור שלה לא מעלה ולא מוריד כלל והרי זה כנתן הוא ואמר הוא ושאמרה היא גם כן שאין דבור שלה מפסיד כלום כך נראה לי ברור:

תוספות רי"ד מסכת קידושין דף ה עמוד ב

ואי בעית אימא נתן הוא ואמרה היא ספיקא וחיישין מדרבנן פירש שיש לומר קדושין הן דומיא דשדה שבין אם המוכר אמר לו שדי מכורה לך בין אם הקונה אמר שדך מכורה לי במנה זה וקבל המוכר המנה קנה. או דילמא יש לומר שאני הכא דכתיב כי יקח איש שכל הלקיחה יעשה האיש בין הנתינה בין האמירה. ודוקא נתן הוא ואמרה היא הוה ספיקא אבל נתנה היא ואמר הוא אין כאן בית מיחוש אך אם היה אדם חשוב ואמר בההיא הנאה דקא מקבילנא מתנתיך מקודשת לי כדבעינן למימר לקמן:

ר' אהברהם מן ההר

ומסתרא דוקא היכא דאינו מדבר עמה על עסקי קדושה שהוא צריך לומר הרי את מקודשת לי לבאר שהכסף נותן לה בתורת קדושין והואיל והוא צריך לדבר אם היא דברה מה שמוטל עליו שהוא הלוקח הוי ספיקא אבל אם היה מדבר עמה על עסקי קדושה שאינו צריך לדבר אלא תכף שנתן לה הכסף הוי מקודשת מקודשת ודאי שהרי הוא עשה כל המוטל עליו לעשות ואף על פי שהיא מדברת מה שאינו מטל עליה אין הזק בזה.

ספר הלכות גדולות סימן מ - הלכות קידושין

נתן הוא ואמר הוא פשיטא ליה דהוה קידושי, נתנה היא ואמרה היא פשיטא דלא הוה קידושי, נתנה היא ואמר הוא מספקא ליה וחוששין מדרבנן.

נ"מ

what if after she says it he responds "yes"

טור אבן העזר הלכות קידושין סימן כז

ואם נתן הוא ואמרה היא אם היה מדבר עמה על עסקי קידושין הווי ודאי קידושין ואם לאו הוי ספק קידושין וכתב הרמ"ה וכ"ש אם ענה הבעל הן בשעת נתינה דהוי ודאי קדושין אפי' אם אין עסוקים באותו ענין

משנה למלך הלכות אישות פרק ג הלכה ב

[ב] ואם נתן הוא ואמרה היא ה"ז מקודשת מספק. הכי אמרינן בפ"ק דקידושין נתן הוא ואמרה היא ספיקא הוי וחיישין מדרבנן וכתב הטור ס"ס כ"ז וז"ל ואם נתן הוא ואמרה היא אם היה מדבר עמה על עסקי קידושין הווי ודאי קידושין ואם לאו הווי ספק קידושין וכתב הרמ"ה וכ"ש אם ענה הבעל הן בשעת נתינה דהווי ודאי קידושין אפילו אם אין עסוקין באותו ענין ע"כ. וכתב מרן הב"י דטעמא דמסתבר הוא. **ולכאורה נראה דסובר הרמ"ה דטעמא דמספקא לן בנתן הוא ואמרה היא היינו משום דהוא נתן סתם ולא נודע אם לשם קידושין או פקדון או מתנה וכי אמרה היא הריני מקודשת לך בזה שמא לא חש לדבריה ומש"ה כתב דהיכא דענה הן דמקודשת ודאי. דאי טעמא משום דמספקא לן דכי בעינן כי יקח הוא שהאמירה ג"כ יהיה שלו וכשאמרה היא לא מיקרי כי יקח. א"כ כי ענה הן מאי הוי והלא ע"י אמירתו נגמרו הקידושין.**

ביאור הגר"א אבן העזר סימן כז

(לג) ואם ענה כו'. טור בשם הרמ"ה והן אמירה מעליא הוי

הרי what if they're ענין עסוקים באותו ענין which works if they say nothing. Does the fact that she says detract? אני מקודשת לך

ר' אהברהם מן ההר

ומסתרא דוקא היכא דאינו מדבר עמה על עסקי קדושיה שהוא צריך לומר הרי את מקודשת לי לבאר שהכסף נותן לה בתורת קדושין והואיל והוא צריך לדבר אם היא דברה מה שמוטל עליו שהוא הלוקח הוי ספיקא אבל אם היה מדבר עמה על עסקי קדושיה שאינו צריך לדבר אלא תכף שנתן לה הכסף הווי מקודשת מקודשת ודאי שהרי הוא עשה כל המוטל עליו לעשות ואף על פי שהיא מדברת מה שאינו מטל עליה אין הזק בזה.

חידושי הרשב"א מסכת קידושין דף ה עמוד ב

אבל בשעיו עסוקים באותו ענין כיון שהוא בעצמו נתרצה בהם מעיקרא ה"ז כאלו פירש עכשיו בשעת נתינה דאדבורא דנפשי' קא סמיך ויהיב. [עי' בתשו' סי' תרי"ג].

בית הבחירה למאירי מסכת קידושין דף ה עמוד ב

ומקצת מפרשים כתבו דוקא בשאין מדבר עמה על עסקי קדושיה הא אם היה מדבר עמה על עסקי קדושיה קדושי ודאי הם דלא גרע מהיה מדבר עמה על עסקי קדושיה ינתן לה ולא פירש ר"ל ששתקו שניהם שהיא מקדשת ויפה כתבו ואף על פי שראיתי חולקים עליהם לומר דגרע וגרע מפני שבזו הם סומכים על אמירתה אין זה כלום שמאחר שאין אנו צריכים לאמירתה דבור שלה לא מעלה ולא מוריד כלל והרי זה כנתן הוא ואמר הוא ושאמרה היא גם כן שאין דבור שלה מפסיד כלום כך נראה לי ברור:

תוספות רי"ד מסכת קידושין דף ה עמוד ב

ואי בעית אימא נתן הוא ואמרה היא ספיקא וחיישין מדרבנן פירש שיש לומר קדושין הן דומיא דשדה שבין אם המוכר אמר לו שדי מכורה לך בין אם הקונה אמר שדך מכורה לי במנה זה וקבל המוכר המנה קנה. או דילמא יש לומר שאני הכא דכתיב כי יקח איש שכל הלקיחה יעשה האיש בין הנתינה בין האמירה.

הר"ן על הרי"ף מסכת קידושין דף ג עמוד א
תן מנה לפלוני ואקדש אני לך מקודשת מדין ערב. ממה שמצינו בתורה שהערב משתעבד למלוה אנו יכולין ללמוד
שהיא מקודשת. ומיהו כתב הר"מ במז"ל בפ"ה מהלכות אישות דהיינו כשאמר לה הרי את מקודשת בהנאת מתנה
זו שנתתי על פיך דאי לא הוה ליה נתן הוא ואמרה היא דאמרינן עלה דספיקא הוי [אבל אחרים אומרים דאפילו לא
אמר כלום מהני דכיון דאמרה ליה] ואתקדש אני לך והוא נתן על פיה לא גרע ממדבר עמה על עסקי קדושיה דמהני
אף על פי שלא פירש ולא דמי לנתן הוא ואמרה היא דשאני התם דנתן הוא תחלה ואין הדבר מוכיח שבתורת
קידושין נתנו אלא בדיבורה ונמצא שבאמירתה נגמרו הקידושין ומשום הכי לא מהני אבל כאן הוא עושה מעשה
קידושין לגמרי שהרי בנתינה זו [היא מתקדשת] בלא דבור אחר דה"ל דיבורא דידה כמדבר עמה על עסקי גיטה
וקידושיה דמהני אפילו בסתם ודברי הרמב"ם ז"ל נראין לי עיקר דהא ודאי נתן הוא ואמרה היא דאמרינן דספיקא
הוי משום תלקח אשה לאיש היינו כשאמרה כן בשעת נתינה אבל לאחר נתינה לא עדיפא שתיקה דידה משתיקה
דידה היכא דנתן הוא ואמר הוא ושתקה היא

שו"ת אגרות משה אבן העזר חלק ג סימן יח
אם רשאים להניח שגם הכלה תתן טבעת להחתן תחת החופה ז' אדר תשכ"ט. מע"כ ידידי הרה"ג מהר"ר אפרים
גרינבלאט שליט"א.

בדבר אלו שאחר שהחתן קדש בטבעת את הכלה נתנה גם הכלה להחתן טבעת ואמרה הריני מקודשת לך או
אתה מקודש לי, ודאי לענין הקידושין מאחר שכבר נתקדשה כדן הם קידושין גמורים, ומה שגם היא נתנה וגם
אמרה מה שאמרה הם דברי הבל ושטות. ואף שידעו מתחלה הם והעדים שיעשו כן שגם היא תתן טבעת ותאמר
לא שייך לבטל הקידושין משום שנימא שהוא כאיגלאי מילתא שרוצים שהקידושין יהיו גם ע"י נתינתה ואמירתה,
דהרי אף אם היו מתנים כן בפירוש היה זה כמתנה ע"מ שכתוב בתורה שאינו כלום וכ"ש שלא מועיל גילוי מילתא
לבד, ואף אם יתנו בתנאי כפול כהלכות תנאי שיחולו קידושין רק באם תתן לו גם היא אח"כ טבעת ובאמירה נמי
ודאי יחולו הקידושין כשיתקיים התנאי כתנאי דע"מ שתתן לי מאתים זוז וכל תנאי וזה פשוט.

אבל אסור לעשות זה לא מבעיא אם מנהג הנכרים הוא כן שהוא איסור מדאורייתא אפילו אם אינו חק לע"ז אלא
חק הבל ושטות שכתבו התוס' בע"ז דף י"א דבלא כתיבא באורייתא אף שאינו היפוך דין התורה נמי אסור, וכ"ש
בזה שהוא נגד דין התורה ובדיני הנכרים צריכה גם היא לקדש שנמצא שעושין כחק שלהם שודאי הוא באיסור
הלאו, אלא אף אם אינו כלל חק הנכרים נמי נראה דאסור לעשות כן בשעת החופה אף בלא אמירה, ובאמירה אף
אח"כ אם הוא סמוך להחופה, דיש לדמות זה להגזירה דהבא ראשו ורובו במים שאובין דא"ר ביבי א"ר אסי בשבת
דף י"ד שהוא משום דבתחלה היו טובלין במי מערות מכונסין וסרוחין והיו נותנין עליהן מים שאובין להעביר
הסירחון, ומ"מ בא מזה שאמרו לא אלו מטהרין אלא אלו מטהרין אף שהיה ידוע שנתנו המים שאובין להעביר
סירחון, וכ"ש הכא שמה שגם היא נותנת טבעת הוא לקידושין שיש לחוש שיבא מזה שיאמרו שגם האשה יכולה
לקדש את האיש, ואף שעדיין לא נמנו ב"ד לגזור ואין זה ממילא איסור ממש, מ"מ ודאי זה עצמו שעושין דבר שיכול
לבא לזה הוא ודאי ענין איסור.

ובעצם נראה לע"ד שהוא איסור גדול שהרי עי"ז עושין שישכח מהרבה דין קידושין ושכחת דין אף שלא יבא לשום
קלקול הוא איסור לאו דהא אמר ר"ל במנחות דף צ"ט כל המשכח דבר אחד מתלמודו עובר בלאו ולרבינא בשני
לאוין ולרנב"י בג' לאוין. וגם עיין ביש"ש ב"ק פ"ד סימן ט' דלשנות הדין אף לצורך גדול ואף כשיש חשש פקוח נפש

אסור משום דהוא ככופר בתורת משה, והתם איירי בליכא חשש קלקול ומכשול דהא איירי שם בשור של ישראל שנגח שור של עכו"ם שברור שב"ד רשאי לחייב להישראל לשלם להעכו"ם כשיש חשש פ"נ, ומ"מ לומר שהדין הוא כן אסור אף במקום פ"נ וא"כ הוא רק מצד שינוי דין התורה לבד בלא קלקול למעשה מזה, ולכן בעושיין מעשה שיגרום שישכחו דין האמת ולשנותו לדין אחר עוברין על איסורין אלו. ואין להקשות מהא דהקשה אבא על טעם אביי שהטעות היה שאמרו אלו ואלו מטהרין מאי נ"מ הא קא טבלי בהנך, אף דאיכא בזה שכחה ושינוי הדין, דהתם הא עשו זה להעביר הסירחון ולא היה להם לחוש שיגרום זה לטעות, ולכן אף אחר שראו שגרום זה לשכחת הדין היה זה מגרם רחוק שאין לאסור, וגם אולי בכלל אין לאסור לאדם לעשות דבר לצורכו בשביל חשש רחוק כזה מצד איסור דשכחת הדין, שהוא ודאי פשיעתם שלא רצו ללמוד ולהשים אל לבם כלל עשה הטעות, והוצרך רבא לומר שרק משום שבא ממש קלקול להרבה אנשים לעבור על איסור כרת דנדה וטומאת קדשים גזרו. אבל הכא כשירגילו שגם היא תתן טבעת ותקדש שהוא בלא טעם כלל רק לשנות הדין יש לאסור מצד זה עצמו אף אם לא יבא לידי קלקול כלל, שלא יטעו לומר שסגי רק בקידושין שלה אלא יאמרו דהדין הוא שצריך שתרוייהו יקדשו נמי הוא איסור גמור וברור מצד שכחת הדין ושינוי הדין. יידו ואוהבו בלו"נ, משה פיינשטיין

שו"ת אגרות משה אבן העזר חלק ג סימן כה
בקידושי רעפארמער ו' תמוז תש"ל. מע"כ ידידי הרב הגאון מהר"ר דוד שלמה שפירא רב במלוואקי שליט"א.

הנה ראה כתר"ה מה שכתבתי בקידושין שנעשו על ידי הרעפארמער ראבייס (reform rabbis) שאין לחוש להם כלל כי לבד שאין שם עדים כשרים, הרי הרבה מהן ואולי כולן אין עושיין מעשה קידושין כלל, דאף שנותן לה טבעת הרי גם היא נותנת לו טבעת, ומוכיח נתינתה על נתינתו שהוא רק מתנה בעלמא על שנעשו איש ואשה אבל עשיית הקידושין היה בלא כלום דאף דברים אולי אינם, ולא שבזה מקדשים זא"ז שנימא שנתינת הבעל היה לקידושין ונתינת האשה שג"כ נתנה לקידושין הוא דברי הבל, דהא הם אינם מקדשים כלל אלא היתה תשובת דברים על שאלת הראב"י אם רוצה ליקחנה לאשה ומשיב הן ואותה הוא שואל אם היא רוצה שיהיה בעלה או שתהיה אשתו ומשיב הן שזה אינם אף דברים של קידושין אלא דברים שרוצים בהאישות, ואח"כ נותנים זל"ז הטבעות על האישות שנעשה בדבריהם שהשיבו הן, שזה לא היה כלום אף אם היה נעשה זה לפני עדים.

....

שו"ת אגרות משה אבן העזר חלק ד סימן יג

...

וגם עצם מעשה הקידושין אפשר לא נעשה כהוגן כיון שאינו בקי בהלכות קידושין ואף אם בקי לא איכפת להראב"י כל כך שיעשו כדן דהא עושיין הרבה אינשי דברים שבדו מעצמן שגם הכלה נותנת טבעת להחתן תחת החופה בשעת קידושין ואומרת ג"כ איזה דבר שהרבה ראב"איים הכניסו זה בענין מעשה הקידושין ולא ניכר מי מקדש למי אם החתן את הכלה או הכלה את החתן, ואולי נראה שהוא רק מעשה שחוק דחלופי דנתינת מתנות לסימן בעלמא על שנעשו בחשיבות איש ואשתו ולא שהוא מעשה קנין אישות שהצריכה תורה שאולי לפי כוונה זו הוא כלא נעשו קידושי תורה ולא נתקדשה כלל והוא אצלי ספק גדול שלא מצאתי לזה ראייה עדיין. וכשנזדמן לרב אחד באיזו חתונה שמכריחין אותו והוא אנוס בפרנסתו לעשות הקידושין דוקא באופן שהכלה תתן ג"כ טבעת להחתן צריך להודיע אותם וגם להעדים כי רק נתינת החתן להכלה הם קנין הקידושין, ונתינת הכלה להחתן לא שייך להקידושין כלל אלא הוא רק מתנה בעלמא ואמירתה תהא בלשון שהם דברי נתינה לאהבה ולחבה אחרי שכבר הוא בעלה.

...